

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) ประเภทการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) เพื่อศึกษาบทบาทของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตในกรุงเทพมหานคร ถึงวิธีการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคทางด้านวัฒนธรรม เพื่อเสนอแนะเป็นแนวทางในการทำนุบำรุง วัฒนธรรมของชาติต่อไป

ในบทนี้ผู้วิจัยได้กล่าวถึงวิธีการดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. ผู้บริหารของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตในกรุงเทพมหานครจำนวน 12 แห่ง ที่ปฏิบัติราชการอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 96 คน
2. อาจารย์ ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่สอนของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตในกรุงเทพมหานครจำนวน 12 แห่ง ที่ปฏิบัติราชการด้านการสอนอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 จำนวน 1,514 คน
3. หัวหน้าศูนย์วัฒนธรรมที่อยู่ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตในกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 แห่ง ที่ถูกแต่งตั้งโดยแต่ละวิทยาเขตในกรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่อยู่ในปัจจุบัน จำนวน 12 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้บริหารตั้งแต่ระดับผู้อำนวยการวิทยาเขต และผู้ช่วยผู้อำนวยการในแต่ละฝ่ายทั้ง 12 วิทยาเขตในกรุงเทพมหานคร วิทยาเขตละ 8 คน รวมเป็น 96 คน ได้แก่ วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ, วิทยาเขตพระนครเหนือ, วิทยาเขตอุเทนถวาย, วิทยาเขตเทเวศร์, วิทยาเขตชุมชนพระโขนง, วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนาถ, วิทยาเขตบพิตรพิมุขมหาเมฆ, วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ, วิทยาเขตพาณิชย์การพระนคร, วิทยาเขตโชติเวช, วิทยาเขตพระนครใต้ และวิทยาเขตเพาะช่าง โดยการใช้แบบ สัมภาษณ์

2. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ ได้แก่ตัวอย่างของอาจารย์จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตในกรุงเทพมหานคร จำนวน 316 คน จาก 1,514 คน โดยใช้การเปิดตารางคำนวณหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม ของ Yamane เมื่อกำหนดให้ค่าความคลาดเคลื่อนในการสุ่มไม่เกิน $\pm 5\%$ และมีความเชื่อมั่นในการสุ่ม 95 % แล้วจึงทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย และได้ผลดังตารางต่อไป (สุจริต เพียรชอบ 2536 : 12)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิทยาเขต

วิทยาเขต	จำนวนอาจารย์ / คน	กลุ่มตัวอย่าง / คน
1. วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ	471	87
2. วิทยาเขตพระนครเหนือ	172	36
3. วิทยาเขตอุเทนถวาย	106	22
4. วิทยาเขตเทเวศร์	42	9
5. วิทยาเขตชุมชนพระโขนง	73	15
6. วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนาถ	83	17
7. วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ	98	20
8. วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ	84	18
9. วิทยาเขตพาณิชย์การพระนคร	134	28
10. วิทยาเขต โชติเวช	86	18
11. วิทยาเขตพระนครใต้	106	22
12. วิทยาเขตเพาะช่าง	113	24
รวม	1,514	316

3. หัวหน้าศูนย์วัฒนธรรมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตในกรุงเทพฯ ทั้ง 12 แห่ง ๆ ละ 1 คน รวม 12 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์

อนึ่งสำหรับผู้บริหารและหัวหน้าศูนย์วัฒนธรรมผู้วิจัยใช้จำนวนบุคคลดังกล่าวตามความเป็นจริง (ใช้แบบสัมภาษณ์) ดังนั้นรวมกลุ่มตัวอย่างของประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งสิ้นจำนวน 424 คน

2. การสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. ศึกษาแนวความคิดที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมจากเอกสาร ตำราและผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. เตรียมสร้างเครื่องมือ โดยการส่งแบบสอบถามให้อาจารย์ในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลวิทยาเขตพระนครใต้ เขียนบรรยายถึงวิธีการทำบำรุงรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมตามที่สถาบันฯ ได้ประสบ จากนั้นผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามขึ้น โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. หาความเที่ยงตรงทางด้านเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถามโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านวัฒนธรรม ช่วยทำการแก้ไขพร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน ประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุธีรา สร้อยเพชร
ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำนาจ เย็นสบาย
ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
3. รองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร สุขเกษม
อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์อำไพ วิทยวิโรจน์
อาจารย์ภาควิชาสังคมวิทยา สถาบันราชภัฏ บ้านสมเด็จเจ้าพระยา
5. นายมนัส เหลียงชัยกุล
ผู้อำนวยการสถาบันวัฒนธรรมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

โดยใช้สูตร IOC (index of item – objective congruence)

ให้	+1	= ถ้าแน่ใจว่าคำถามสอดคล้องกับเนื้อหาตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด
ให้	0	= ถ้าไม่แน่ใจว่าคำถามนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด
ให้	-1	= ถ้าแน่ใจว่าไม่สอดคล้องกับเนื้อหาตามจุดประสงค์ที่ต้องการวัด

หาค่า IOC ใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์
 $\sum R$ แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

(Rowinelli and Hambleton, 1977 อ้างถึงใน ถ้วน สายยศ 2539 : 249)

4. หาคความเชื่อมั่น (reliability) เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบ พร้อมทั้งแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับอาจารย์สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - coefficient) ของครอนบาช (cronbach) (ประคอง กรรณสูต 2524 : 62) ดังนี้

$$r_{tt} = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum SD_i^2}{SD_t^2} \right)$$

n แทนจำนวนข้อในแบบสอบถาม

SD_i^2 แทนความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ (single item variance)

SD_t^2 แทนความแปรปรวนของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมดหรือกำลังสอบของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ของคะแนนของผู้รับการทดสอบทั้งหมด

r_{tt} แทนความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบบ α

จากการหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แล้ว ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามนั้นมีความเที่ยงสูงพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท คือ

1. แบบสอบถาม

2. แบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะคำถามที่ใช้เป็นแบบเลือกตอบ (check list) และแบบปลายเปิด (open ended)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านวิธีดำเนินการ ลักษณะและเป้าหมายของการจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมของวิทยาเขตฯ ในรอบปีการศึกษา 2545 ซึ่งมีอยู่ 2 ส่วนด้วยกัน คือ

1. ลักษณะงานทางด้านวัฒนธรรมที่วิทยาเขตฯ ได้จัดให้มีขึ้น

2. วิธีดำเนินการที่วิทยาเขตฯ ได้กระทำเป็นผลสำเร็จ โดยลักษณะคำถามที่

ใช้เป็นแบบจัดอันดับความสำคัญ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมของวิทยาเขตฯ ในปีการศึกษา 2545 โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1. การดำเนินกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมในลักษณะที่เกี่ยวกับการสอน การจัดประกวดหรือจัดแข่งขัน การวิจัยศึกษาและรวบรวม การประสานงานติดต่อด้านทัศนศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านเทคนิคและวิธีการอื่น ๆ ลักษณะคำถามในส่วนนี้ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า ซึ่งมีระดับน้ำหนักให้เลือก 4 ระดับ คือ ปฏิบัติมากที่สุด ปฏิบัติค่อนข้างมาก ปฏิบัติค่อนข้างน้อย และปฏิบัติน้อยที่สุดหรือแทบไม่ได้ปฏิบัติเลย

2. กิจกรรมที่วิทยาลัยจัด แล้วได้รับความสนใจและความสำเร็จมากที่สุด ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 4 เกี่ยวกับปัญหาในการแสดงบทบาททางด้านวัฒนธรรมของวิทยาเขตฯ ในปีการศึกษา 2545 โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ

1. ด้านการดำเนินงานและวิธีการทำงาน
2. ด้านการประสานงานกับหน่วยงานอื่นทั้งภายในและภายนอกวิทยาเขต
3. ด้านบุคลากร
4. ด้านวิชาการ
5. ด้านปัญหาทั่วไป

โดยมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า มี 5 ระดับ คือ มีปัญหามากที่สุด มีปัญหาค่อนข้างมาก มีปัญหาค่อนข้างน้อย มีปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่มีปัญหาเลย และไม่ทราบข้อเท็จจริง

แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ลักษณะคำถามเป็นแบบเลือกตอบ และปลายเปิด

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับบทบาททางด้านวัฒนธรรมที่วิทยาเขตได้จัดให้มีขึ้นในปีการศึกษา 2545 ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินบทบาททางด้านวัฒนธรรมของวิทยาเขต ในปีการศึกษา 2545 ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบระบุปัญหาอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ปรากฏอยู่ในแบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เดินทางไปแจกแบบสอบถามและทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเองที่วิทยาเขตในกรุงเทพฯ ทั้ง 12 แห่ง และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จากแบบสอบถามทั้งหมด 424 ฉบับ ได้รับคืน 420 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99 ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถาบัน

วิทยาเขตในกรุงเทพฯ	จำนวนแบบสอบถามที่		ร้อยละ
	ส่งไป	ได้รับกลับคืน	
วิทยาเขตเทเวศร์	18	18	100
วิทยาเขตพระนครใต้	31	31	100
วิทยาเขตพระนครเหนือ	45	45	100
วิทยาเขต โชติเวช	27	27	100
วิทยาเขตพานิชยการพระนคร	37	37	100
วิทยาเขตจักรพงษ์ภูวนาถ	26	26	100
วิทยาเขตเทคนิคกรุงเทพฯ	96	92	95
วิทยาเขตอุเทนถวาย	31	31	100
วิทยาเขตเพาะช่าง	33	33	100
วิทยาเขตบพิตรพิมุข มหาเมฆ	29	29	100
วิทยาเขตบพิตรพิมุข จักรวรรดิ	27	27	100
วิทยาเขตชุมพรเขตอุดมศักดิ์	24	24	100
รวม	424	420	99

ส่วนแบบสัมภาษณ์นั้น ได้นำไปสัมภาษณ์ผู้บริหารและหัวหน้าศูนย์วัฒนธรรม ของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตในกรุงเทพมหานคร จำนวน 24 ชุด ได้แบบสัมภาษณ์กลับคืนทั้งหมด 24 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งสิ้น 420 ฉบับ จากทั้งหมด 424 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99 มาทำการวิเคราะห์โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ โดยการหาค่า ร้อยละ (Percent) และเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในด้านวิธีดำเนินการ ลักษณะงานและเป้าหมายของ การจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม วิเคราะห์โดยการค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แล้วจัดอันดับ และเสนอเป็น ตารางประกอบความเรียง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นในการจัดกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ปัญหาในการแสดงบทบาททางด้านวัฒนธรรม วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) แล้ว นำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง

อนึ่งในการวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) นั้น ผู้วิจัยยึดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ดังนี้ (สธน โรจนตระกูล 2536 : 36)

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.00	หมายความว่า ปฏิบัติมากที่สุด หรือเป็นปัญหา มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายความว่า ปฏิบัติค่อนข้างมาก หรือเป็นปัญหา ค่อนข้างมาก
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายความว่า ปฏิบัติค่อนข้างน้อย หรือเป็นปัญหา ค่อนข้างน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายความว่า ปฏิบัติน้อยที่สุด หรือแทบไม่ได้ปฏิบัติ เลย หรือเป็นปัญหาน้อยที่สุดหรือไม่มี ปัญหาใด ๆ เลย

การวิเคราะห์แบบสัมพัทธ์ทั้ง 3 ตอนนั้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โดยเขียนเป็นความเรียง ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติดังนี้

1. ค่าร้อยละ ใช้สูตร

$$\text{ร้อยละของค่ารายการใดๆ} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

2. ค่ามัชฌิมเลขคณิต \bar{X} โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum X^2 - (\sum X)^2/n}{(n-1)}}$$
